

ความผิดอาญาฐานดูหมิ่นและความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน

โดย นางสาวปัทรินทร์ นีระพล นิติกรปฏิบัติการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 136 ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การดูหมิ่น (Insult) หมายถึง การดูถูกเหยียดหยาม ทำให้เสียหายเป็นที่เกลียดชัง สบประมาท หรือตำหนิคำหยาบคายไม่สุภาพ คำแดกดัน คำสาปแช่งคำขู่อาฆาตคำปรารภปรับทุกข์คำโต้เถียงคำกล่าวติชมตามปกติวิสัยไม่เป็นการดูหมิ่นและการดูหมิ่นนั้นอาจเป็นการกระทำด้วยวาจา กริยาท่าทาง หรือโฆษณาก็ได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ของการดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา ๓๙ ต้องมีลักษณะของการเจตนาดูถูกเหยียดหยาม ทำให้อับอายเสียหาย เป็นที่เกลียดชัง สบประมาทหรือด่า อันเป็นการประทุษร้ายต่อความรู้สึกของผู้อื่น อาจกระทำด้วยวาจาหรือกริยาท่าทางก็ได้

การกระทำความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าหรือหน้าดูหมิ่นด้วยการโฆษณา ตามมาตรา 393 เป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งจะต้องเป็นการกระทำระหว่างบุคคลธรรมดาและบุคคลธรรมดา แตกต่างจาก ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานตามมาตรา 136 ผู้เสียหายที่ถูกดูหมิ่นต้องเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่

ซึ่งความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า ตาม ป.อ.มาตรา 393 นั้น กฎหมายมิได้บัญญัติว่าการดูหมิ่นซึ่งหน้าจะต้องกระทำด้วยการใช้คำพูด จึงอาจเป็นการกระทำด้วยวิธีการอย่างอื่น เช่น ส่งกระดาษที่มีข้อความด่าว่าให้ผู้อื่น ซึ่ไปที่สุนัขในลักษณะเปรียบเปรยว่าเขาผู้นั้นเป็นสุนัข เพียงแต่การกระทำดูหมิ่นนั้นจะต้องเป็นการกระทำซึ่งหน้าผู้อื่นที่ผู้กระทำนั้นเจตนาต้องการดูหมิ่น ถ้ามิได้กระทำซึ่งหน้าผู้เสียหาย จึงขาดองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ซึ่งเป็นไปตามหลักการตีความกฎหมายอาญาที่ว่า “กฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด”

ส่วนองค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 136 ดูหมิ่นเจ้าพนักงานนั้น มีองค์ประกอบความผิดดังนี้

1. ดูหมิ่น
2. เจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่
3. โดยเจตนา

แตกต่างกันในเรื่องของผู้เสียหาย จะต้องเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ เท่านั้น หากเป็นเจ้าพนักงาน แต่ในขณะที่เกิดเหตุไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ หรือ เรื่องที่ดูหมิ่นนั้น ไม่ได้เกิดจากการกระทำในหน้าที่ที่ ก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 136 แต่เป็นความผิดตามมาตรา 393

Q & A

กรณีมีการดูหมิ่นซึ่งระหว่างพนักงานมหาวิทยาลัยด้วยกัน ถือว่าเป็นความผิดฐานดูหมิ่นประมาทเจ้าพนักงาน หรือ เป็นความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า

คำตอบ ความผิดอาญาฐาน ดูหมิ่นเจ้าพนักงานนั้น ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงาน...” ดังนั้น หากจะเป็นความผิดในฐานนี้ ผู้เสียหายจะต้องเป็นเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือได้กระทำการตามหน้าที่เท่านั้น แต่มิได้บัญญัติไปถึงผู้ที่กระทำความผิด ฐานดูหมิ่นว่าจะต้องเป็นพนักงาน หรือ บุคคลทั่วไป เพราะฉะนั้นหาก พนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งหากอยู่ในฐานะเจ้าพนักงาน ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ แต่โดนดูหมิ่นจากบุคคลใด บุคคลนั้นก็มีความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานได้ แต่หากเป็นการดูหมิ่นกันในเรื่องทั่วไป ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่ ก็จะเป็นความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า ตามมาตรา 393